

A portrait of a man with dark, curly hair and a prominent mustache, wearing a dark jacket over a light-colored shirt. The portrait is semi-transparent and serves as the background for the text. There are decorative yellow circular lines on the left and right sides of the image.

Εκπαιδευτικός Φάκελος

Ρήγας και Επανάσταση

Λίγα λόγια...

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα **«Ρήγας και Επανάσταση»** σχεδιάστηκε από το Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Ιδρύματος της Βουλής με την ευκαιρία της ομότιτλης έκθεσης που επιμελήθηκε η Βιβλιοθήκη της Βουλής.

Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν περίπου 2.800 μαθητές και μαθήτριες και 280 εκπαιδευτικοί.

Η δράση και το έργο του Ρήγα λειτούργησαν ως αφετηρία για να συζητηθούν θέματα δημοκρατίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε μια εποχή που κυριαρχούσε ο απολυταρχισμός, ο δεσποτισμός, η σκλαβιά και η ανελευθερία.

Η δραματοποίηση των ιστορικών στοιχείων αποτέλεσε το μέσον για την ιστορική κατανόηση. Η πράξη συνδέθηκε με τη σκέψη και οι μαθητές ενεπλάκησαν σε μία διαδικασία διερεύνησης ενός κόσμου, άγνωστου συχνά για εκείνους.

Ο Ρήγας, στο πρόγραμμα αυτό, δεν αντιμετωπίζεται ως ήρωας αλλά ως άνθρωπος που διένυσε τη δική του διαδρομή.

Τα ιστορικά γεγονότα προσεγγίζονται ως συντελεσμένες ανθρώπινες πράξεις, σημαντικές για τη μελέτη και την αξιολόγηση του κοινωνικού και πολιτικού πλαισίου, όπως είχε διαμορφωθεί στα τέλη του 18ου αιώνα.

Σημείωση: Στο παρόν υλικό οι λέξεις μαθητής, εκπαιδευτικός αναφέρονται αντίστοιχα σε μαθητές και μαθήτριες, σε εκπαιδευτικούς και των δύο φύλων. Η αποκλειστική χρήση του αρσενικού γραμματικού γένους γίνεται για πρακτικούς λόγους.

A

Οι πρώτες πληροφορίες

A. Οι πρώτες πληροφορίες

Ο εκπαιδευτικός, χρησιμοποιώντας το power point, δίνει τις πρώτες πληροφορίες για τον Ρήγα.

- Ο Ρήγας Βελεστινλής γεννήθηκε, το 1757, στο Βελεστίνο της Θεσσαλίας, όπου και έμαθε τα πρώτα του γράμματα. **(διαφάνεια: 2)**
- Συνέχισε τις σπουδές του στο «Ελληνομουσείον» της Ζαγοράς, στη Θεσσαλία. **(διαφάνεια: 3)**
- Στο σχολείο αυτό γνώρισε τις φυσικές επιστήμες, διάβασε βιβλία γεωγραφίας, αστρονομίας, κοσμογραφίας και μελέτησε άτλαντες. **(διαφάνεια: 4)**
- Στη Θεσσαλία έμεινε μέχρι τα 20 του χρόνια, οπότε και έφυγε για την Κωνσταντινούπολη, προκειμένου να διευρύνει τους ορίζοντές του και να διεκδικήσει μια καλύτερη ζωή. **(διαφάνεια: 5)**
- Εκεί, συνδέθηκε με τους κύκλους των Φαναριωτών και ήρθε σε επαφή με τις ιδέες των Γάλλων Διαφωτιστών. **(διαφάνεια: 6)**
- Μέσα σε επτά χρόνια, από το 1790 έως το 1797, ο Ρήγας κατόρθωσε να εκδώσει βιβλία, φυλλάδια, κάρτες που διακινούσαν φιλελεύθερες και δημοκρατικές ιδέες.
- Το 1797, ο Ρήγας συλλαμβάνεται στην Τεργέστη από τις αυστριακές αρχές και οδηγείται για κατάθεση στον ανακριτή. **(διαφάνεια: 7)**

Σημείωση: Σε αυτό το σημείο οι μαθητές καλούνται να ακούσουν τον μονόλογο του ανακριτή και να αναζητήσουν εκείνα τα στοιχεία που οδηγούν στη σύλληψη του Ρήγα από τις αυστριακές αρχές.

B

Ο ανακριτής –
εκπαιδευτικός
σε ρόλο

Β. Ο ανακριτής – εκπαιδευτικός σε ρόλο

Ο εκπαιδευτικός παίρνει στα χέρια του έναν φάκελο, τον οποίο δείχνει στους μαθητές. Τους ενημερώνει ότι, κρατώντας αυτόν τον φάκελο, σε λίγο θα γίνει ο ανακριτής.

Πριν μπει στον ρόλο, ο εκπαιδευτικός επισημαίνει ότι:

- α η διαδικασία της ανάκρισης έχει μόλις ολοκληρωθεί.
- β ο ανακριτής βγαίνει από το γραφείο του, κρατώντας στα χέρια του αυτόν τον φάκελο, στον οποίο εμπεριέχεται η κατάθεση του Ρήγα.
- γ περπατά στους διαδρόμους του κτιρίου της αστυνομίας και μονολογεί.

Σε συνέχεια των σχετικών επισημάνσεων ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να ακούσουν αυτόν τον μονόλογο και να εντοπίσουν τους λόγους για τους οποίους ο Ρήγας θεωρείται επικίνδυνος για τον κόσμο των ισχυρών αυτοκρατοριών και της απόλυτης μοναρχίας.

Εναλλακτική πρόταση: Ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει το ηχητικό αρχείο που περιέχει τον μονόλογο του ανακριτή. Καθώς οι μαθητές ακούνε τον μονόλογο, εναλλάσσονται οι αντίστοιχες διαφάνειες από το power point.

B1. Ο μονόλογος

Η κατάσταση είναι θλιβερή.

Δεν είναι δυνατόν μια ολόκληρη αυτοκρατορία να ασχολείται με έναν Γραικό.

Ακόμη και τώρα δεν μπορώ να δεχτώ και να πιστέψω ότι αυτός ο Γραικός κατόρθωσε να ξεγελάσει εμάς, τους Αυστριακούς. Να χρησιμοποιήσει την αυτοκρατορία μας, για να τυπώσει βιβλία, φυλλάδια που μιλούν για ελευθερία, ισότητα, δικαιοσύνη. Φυλλάδια που καταδικάζουν τη μοναρχία, τους βασιλιάδες μας, και εξυμνούν τη δημοκρατία. Αδιανόητο... επιεικώς... απaráδεκτο!

Διαβάζω ξανά και ξανά την κατάθεσή του και άκρη δεν μπορώ να βρω. Θα την διαβάσω για ακόμη μία φορά. Τι μου έχει πει μέχρι τώρα αυτός ο Γραικός;

«Ονομάζομαι Ρήγας και είμαι 40 ετών. Γεννήθηκα στο Βελεστίνο της Θεσσαλίας... από εκεί και το όνομα, Ρήγας Βελεστινλής. Είμαι υπήκοος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Έμαθα τα πρώτα γράμματα στο σχολείο της Ζαγοράς, που ήταν ένα από τα καλύτερα σχολεία της Θεσσαλίας. Στα 20 μου χρόνια, φεύγω για πρώτη φορά από τον τόπο μου. Πηγαίνω Κωνσταντινούπολη για να συνεχίσω τις σπουδές μου, να διευρύνω τους ορίζοντές μου».

Και βεβαίως, όπως πολύ σωστά υποθέτω εγώ, πηγαίνει Κωνσταντινούπολη, για να μπει στους κύκλους των Φαναριωτών και σε όλους αυτούς τους κύκλους των μορφωμένων ανθρώπων, που υιοθετώντας τις ιδέες των Γάλλων Διαφωτιστών, μιλούν για ελευθερία, ισότητα, αδελφосύνη... δημοκρατία, σύνταγμα, κοινοβούλιο.

Και συνεχίζει την κατάθεσή του, λέγοντας μου: **«Για πρώτη φορά έρχομαι στη Βιέννη, το 1790. Συνοδεύω, ως διερμηνέας και γραμματικός τον αρχηγό του στρατιωτικού οθωμανικού επιτελείου της Βλαχίας, στο ταξίδι του στη Βιέννη. Μένω για έξι μήνες».**

Και βεβαίως, συμπληρώνω εγώ... σε αυτούς τους έξι μήνες κατορθώνει, ξεγελώντας τον λογοκριτή μας, να μεταφράσει και να τυπώσει δύο έργα: το «Σχολείο των Ντελικάτων Εραστών» και το «Φυσικής Απάνθισμα». (διαφάνεια: 8)

Επιστρέφει, όπως μου είπε, στη Βλαχία και μετά από 5 χρόνια επισκέπτεται για δεύτερη φορά την αυτοκρατορία μας. Ξαναέρχεται στη Βιέννη, μόνο που αυτήν τη φορά μένει για έναν ολόκληρο χρόνο. Και μέσα σε αυτόν τον έναν χρόνο καταφέρνει, ξεγελώντας για δεύτερη φορά τον λογοκριτή μας, να εκδώσει χάρτες, **(διαφάνεια: 9)**, να τυπώσει την προσωπογραφία του Μ. Αλεξάνδρου **(διαφάνεια: 10)** και το χειρότερο... ναι, το χειρότερο... να τυπώσει αυτόν εδώ τον χάρτη. Τη «Χάρτα της Ελλάδος». **(διαφάνεια: 11)**

12 διαφορετικά φύλλα που, αν τα ενώσεις σωστά, φτιάχνουν ένα κράτος που απλώνεται έως τα νότια του Δούναβη και τα δυτικά της Μ. Ασίας. Είναι δύσκολο να τον καταλάβεις, γιατί είναι τόσο μπερδεμένα... Αν όμως τον μελετήσεις προσεκτικά, καταλαβαίνεις τι θέλει να πει ο Ρήγας μέσα από αυτόν τον χάρτη. Το μήνυμά του είναι ξεκάθαρο. Τι λέει;... «Ας φτιάξουμε ένα κράτος δημοκρατικό, όπου όλοι οι άνθρωποι ανεξάρτητα από τη γλώσσα που μιλούν, ανεξάρτητα από τον θεό στον οποίο πιστεύουν, θα είναι πολίτες ελεύθεροι και ίσοι». Αίσχος... τίποτα άλλο δεν έχω να πω!

Και δεν σταματά, συνεχίζει. Τυπώνει το δηλητηριώδες έργο «Νέα Πολιτική Διοίκησης» **(διαφάνεια: 12)** που περιλαμβάνει τα δίκαια του ανθρώπου, ένα σύνταγμα και ένα επαναστατικό τραγούδι, τον Θούριο. Δεν άφησε και τίποτα... χρησιμοποίησε όλα τα μέσα, βιβλία, φυλλάδια, χάρτες, τραγούδι για να πετύχει τους σκοπούς του. Το θράσος αυτού του Γραικού δεν έχει όρια. Ο άνθρωπος αυτός είναι επικίνδυνος. Ετοιμάζει επανάσταση. Ξεσηκώνει τους λαούς να διαλύσουν τις αυτοκρατορίες μας, να ανατρέψουν τους βασιλιάδες μας. Παρακινεί τους ανθρώπους να διεκδικήσουν δικαιώματα, ελευθερίες. Να φτιάξουν κράτη δημοκρατικά.

Είναι βέβαιο ότι είναι ένας εγκληματίας. Και όλα αυτά τα έργα του, κάποια από τα οποία βρέθηκαν στα 3 κιβώτια που είχε μαζί του, όταν εμείς τον συλλάβαμε, είναι μια βόμβα. Μια βόμβα που τουλάχιστον εγώ δεν θα επιτρέψω να εκραγεί.

Σημείωση: Στο σημείο αυτό ο εκπαιδευτικός βγαίνει από τον ρόλο.

B2: Συζήτηση με αφορμή τον μονόλογο

Οι μαθητές με αφορμή τον μονόλογο συζητούν με τον εκπαιδευτικό και έτσι γνωρίζουν τη ζωή και το έργο του επαναστάτη και δημοκράτη Ρήγα.

Διερευνούν τον κόσμο του δεσποτισμού και της απόλυτης μοναρχίας.

Ανακαλώντας τα βιβλία και τους χάρτες, που τύπωσε ο Ρήγας, συνειδητοποιούν ότι οι αυστριακές αρχές τον συνέλαβαν, επειδή τόλμησε να μιλήσει και να περιγράψει έναν κόσμο δημοκρατικό, στον οποίο θα κυριαρχούσε η ελευθερία και ο ορθολογισμός.

Σημείωση: Οι υπογραμμισμένες λέξεις του μονολόγου θα ήταν καλό να συζητηθούν, για να αποσαφηνιστούν έννοιες που συνήθως είναι άγνωστες ή ανοίκειες στους μαθητές.

B2.1. Ερωτήματα που μπορούν να τεθούν στο πλαίσιο της συζήτησης με αφορμή τον μονόλογο:

- Τι ήταν αυτό που οδήγησε τις αυστριακές αρχές να συλλάβουν τον Ρήγα;
- Γιατί ο Ρήγας θεωρήθηκε επικίνδυνος;
- Για ποιες ιδέες μιλούσε ο Ρήγας;
- Πού αποτυπώνονταν αυτές οι ιδέες;
- Τι ήταν, τελικά, αυτές οι ιδέες για τον ανακριτή;

Σημείωση: Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης οι μαθητές διερευνούν τον κόσμο του 18ου αιώνα.

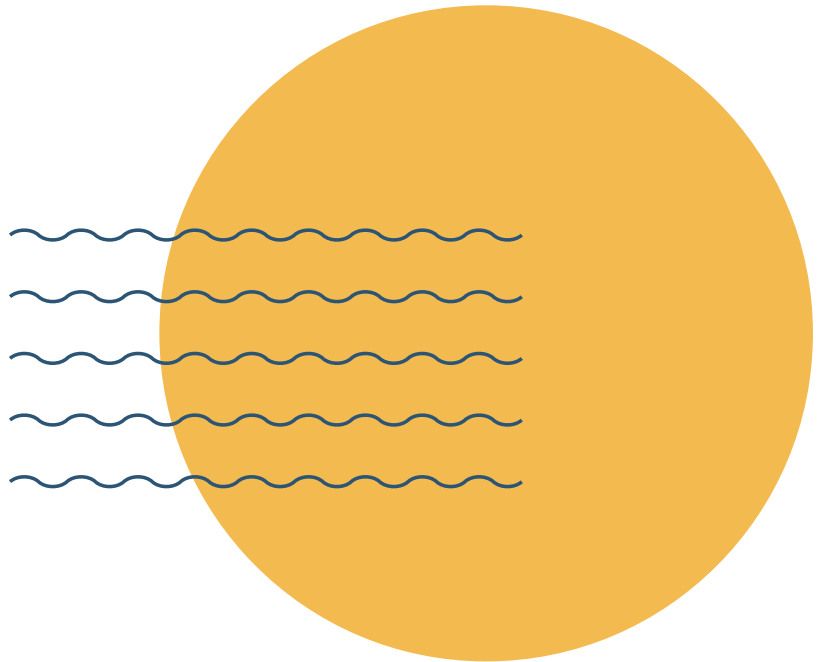
Οι παγωμένες εικόνες

Γ. Οι παγωμένες εικόνες

Οι μαθητές χωρίζονται σε τρεις ομάδες και καλούνται να «ζωντανέψουν» τον κόσμο, στον οποίο έζησε και έδρασε ο Ρήγας, αξιοποιώντας την τεχνική της παγωμένης εικόνας. Χωρίς να κινούνται και να μιλούν, χρησιμοποιώντας μόνο τα σώματά τους, «αποτυπώνουν» τη στιγμή που κάποια ιδέα του Ρήγα διακινείται σε ένα παλάτι, σε ένα σπίτι, σε ένα σχολείο, στην αγορά.

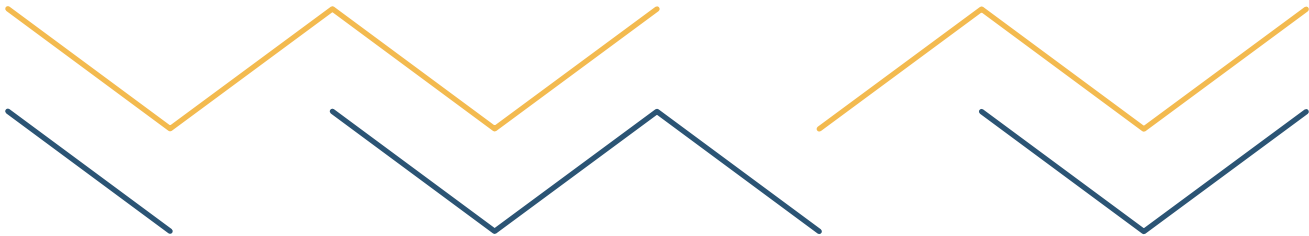
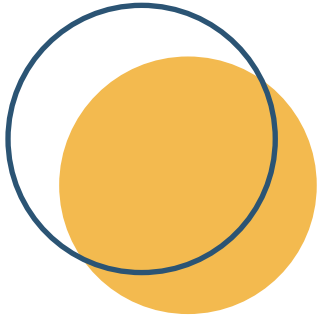
Κάθε ομάδα λαμβάνει και έναν φάκελο μέσα στον οποίο περιέχονται οι βασικές πληροφορίες και οι απαραίτητες οδηγίες.

Γ1. Ερωτήματα που μπορούν να τεθούν πριν οι μαθητές χωριστούν στις τρεις ομάδες: _____

- Πώς μπορεί να αντιδρούσαν οι άνθρωποι, όταν για πρώτη φορά διάβαζαν ή άκουγαν μια ιδέα του Ρήγα;
- Τι μπορεί να ένιωθαν ή τι μπορεί να σκέφτονταν, αν κάποιος τους έλεγε, για παράδειγμα, ότι οι σεισμοί γίνονται λόγω της σύγκρουσης των τεκτονικών πλακών και όχι εξαιτίας ενός θεού που θέλει να τιμωρήσει τους ανθρώπους;

Σημείωση: Είναι απαραίτητο να γίνει σαφές στους μαθητές ότι, εκείνα τα χρόνια, οι περισσότεροι άνθρωποι δεν ήξεραν να διαβάζουν και να γράφουν, δεν είχαν φοιτήσει σε κάποιο σχολείο. Δεν είχαν βγει ποτέ έξω από τα όρια του χωριού, της πόλης ή και της μικρής γειτονιάς στην οποία διέμεναν. Ζούσαν σε μεγάλες αυτοκρατορίες και ήταν υποχρεωμένοι να υπακούουν στις εντολές του μονάρχη, του σουλτάνου, του αυτοκράτορα. Δεν είχαν δικαιώματα, ελευθερίες.

Γ2. Οι μαθητές «ζωντανεύουν» τον κόσμο του Ρήγα.

• **Η πρώτη ομάδα** δουλεύει με αφορμή ένα μεταφρασμένο απόσπασμα από το «**Φυσικής Απάνθισμα**» και καλείται να «αποτυπώσει» την αντίδραση ή τις αντιδράσεις που ενδεχομένως προκαλεί η επιστημονικά αποδεδειγμένη, όχι όμως ευρέως τότε διαδεδομένη, θέση ότι η Γη κινείται.

Περιεχόμενο φακέλου: Σε αυτά τα χρόνια, στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης δεν υπάρχουν εθνικά κράτη. Υπάρχουν μεγάλες αυτοκρατορίες. Οι άνθρωποι κυβερνιούνται από απόλυτους μονάρχες. Δεν έχουν δικαιώματα, δεν έχουν ελευθερίες. Υπακούουν στους βασιλιάδες, γιατί θεωρούν ότι μόνον αυτοί έχουν το δικαίωμα να αποφασίζουν, να εξουσιάζουν.

Η γνώση και η σκέψη ανήκει σε αυτούς τους λίγους που έχουν τη δύναμη και την εξουσία στα χέρια τους. Αυτήν την απόλυτη κατοχή γνώσης και εξουσίας έρχονται να ανατρέψουν οι Διαφωτιστές. Μιλούν για δημοκρατία, ισότητα, δικαιοσύνη και διεκδικούν την ελευθερία στη σκέψη.

Ο Ρήγας επηρεασμένος από αυτές τις ιδέες και οραματιζόμενος μια ελεύθερη, δημοκρατική κοινωνία, απαλλαγμένη από δεισιδαιμονίες, τυπώνει στη Βιέννη, το 1790, το βιβλίο «Φυσικής Απάνθισμα». Στο βιβλίο αυτό ο δάσκαλος προσπαθεί να μεταδώσει στον μαθητή τις βασικές γνώσεις της επιστήμης.

Σε ένα σημείο, λοιπόν, ο δάσκαλος λέει στον μαθητή: **«τον παλιό καιρό νόμιζαν πως ο ήλιος και οι πλανήτες γύριζαν γύρω από τη Γη. Χρειάστηκαν να περάσουν δύο χιλιάδες χρόνια μέχρι που ένας Ιταλός, ο Γαλιλαίος, είδε τα άτοπα αυτής της διδασκαλίας και είπε ότι ο Ήλιος στεκέται και οι πλανήτες τρέχουν γύρω από αυτόν.»** Ο μαθητής τον διακόπτει και του λέει: **«εγώ πάντα πίστευα ότι η Γη στεκόταν.»**

Οδηγία: Χρησιμοποιώντας μόνο τα σώματά σας θα φτιάξετε μία παγωμένη εικόνα όπου θα «αποτυπώνεται» η στιγμή που για πρώτη φορά διαβάζετε ή ακούτε ότι η Γη κινείται.

Στην αρχή τα σώματά σας θα είναι ακίνητα και τα πρόσωπά σας αμίλητα.

Με ένα παλαμάκι, η παγωμένη εικόνα, για λίγα λεπτά, θα «ζωντανέψει», για να φανούν οι αντιδράσεις σας σε αυτήν τη νέα πληροφορία και στη συνέχεια θα «ξεναπαγώσει».

Σκεφτείτε, πώς άραγε θα αντιδρούσαν οι υπήκοοι των αυτοκρατοριών, αν διάβαζαν ή άκουγαν για πρώτη φορά ότι η Γη κινείται;

Ερωτήματα που μπορούν να τεθούν μετά την παρουσίαση της πρώτης ομάδας:

- Ποια ήταν η πληροφορία που διάβασαν ή άκουσαν;
- Πώς αντέδρασαν σε αυτήν την πρωτόγνωρη για εκείνους κοσμοθεωρία;
- Τι χρειάζονταν αυτοί οι άνθρωποι για να αποδεχθούν αυτό το νέο, το διαφορετικό; (αποδείξεις, τεκμήρια)
- Για όλα αυτά που μέχρι τότε γνώριζαν και είχαν αποδεχθεί, είχαν αποδείξεις;
- Για ποιον λόγο πίστευαν σε όσα έως τότε είχαν ακούσει χωρίς να υπάρχουν αποδείξεις;

•**Η δεύτερη ομάδα** δουλεύει με αφορμή κάποιους στίχους από τον «Θούριο» και καλείται να «αποτυπώσει» την αντίδραση ή τις αντιδράσεις που ενδεχομένως προκαλεί το άκουσμά τους.

Περιεχόμενο φακέλου: Σε αυτά τα χρόνια, στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης δεν υπάρχουν εθνικά κράτη. Υπάρχουν μεγάλες αυτοκρατορίες. Οι άνθρωποι κυβερνούνται από απόλυτους μονάρχες. Δεν έχουν δικαιώματα, δεν έχουν ελευθερίες. Υπακούουν στους βασιλιάδες, γιατί θεωρούν ότι μόνον αυτοί έχουν το δικαίωμα να αποφασίζουν, να εξουσιάζουν.

Η γνώση και η σκέψη ανήκει σε αυτούς τους λίγους που έχουν τη δύναμη και την εξουσία στα χέρια τους. Αυτήν την απόλυτη κατοχή γνώσης και εξουσίας έρχονται να ανατρέψουν οι Διαφωτιστές. Μιλούν για δημοκρατία, ισότητα, δικαιοσύνη και διεκδικούν την ελευθερία στη σκέψη.

Ο Ρήγας επηρεασμένος από αυτές τις ιδέες τυπώνει στη Βιέννη, το 1797, το επαναστατικό τραγούδι, «Θούριο», που τραγουδήθηκε, διαδόθηκε και αγαπήθηκε πολύ.

Κάποιοι από τους στίχους λένε:

«...Οι νόμοι να 'ν' ο πρώτος, και μόνος οδηγός, και της πατρίδος ένας, να γένει αρχηγός.»

**«...Με μια καρδιά όλοι, μια γνώμη, μια ψυχή,
κτυπάτε του τυράννου, τη ρίζα να καθεί.»**

Οδηγία: Χρησιμοποιώντας μόνο τα σώματά σας θα φτιάξετε μία παγωμένη εικόνα όπου θα «αποτυπώνεται» η στιγμή που για πρώτη φορά ακούτε αυτούς τους στίχους από τον «Θούριο».

Στην αρχή τα σώματά σας θα είναι ακίνητα και τα πρόσωπά σας αμίλητα.

Με ένα παλαμάκι, η παγωμένη εικόνα, για λίγα λεπτά, θα «ζωντανέψει», για να φανούν οι αντιδράσεις σας σε αυτούς τους στίχους και στη συνέχεια θα «ξαναπαγώσει».

Σκεφτείτε, πώς άραγε θα αντιδρούσαν οι αυλικοί, ο σουλτάνος ή οι υπήκοοι των αυτοκρατοριών, εάν οι παραπάνω στίχοι έφταναν στα αυτιά τους;

Ερωτήματα που μπορούν να τεθούν μετά την παρουσίαση της δεύτερης ομάδας:

- Ποιες λέξεις από τον «Θούριο» θα μπορούσαν να θεωρούνται επικίνδυνες για τους ανθρώπους που ασκούσαν την εξουσία;
- Τι ήταν αυτοί οι σίχοι για τους υπηκόους;
- Τι ήταν αυτοί οι σίχοι για τους αυλικούς και τον σουλτάνο;

•**Η τρίτη ομάδα** δουλεύει με αφορμή τη «Χάρτα της Ελλάδος» και καλείται να «αποτυπώσει» την αντίδραση ή τις αντιδράσεις που ενδεχομένως προκαλεί ένας χάρτης που περιγράφει ένα δημοκρατικό κράτος.

Περιεχόμενο φακέλου: Σε αυτά τα χρόνια, στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης δεν υπάρχουν εθνικά κράτη. Υπάρχουν μεγάλες αυτοκρατορίες. Οι άνθρωποι κυβερνούνται από απόλυτους μονάρχες. Δεν έχουν δικαιώματα, δεν έχουν ελευθερίες. Υπακούουν στους βασιλιάδες, γιατί θεωρούν ότι μόνον αυτοί έχουν το δικαίωμα να αποφασίζουν, να εξουσιάζουν.

Η γνώση και η σκέψη ανήκει σε αυτούς τους λίγους που έχουν τη δύναμη και την εξουσία στα χέρια τους. Αυτήν την απόλυτη κατοχή γνώσης και εξουσίας έρχονται να ανατρέψουν οι Διαφωτιστές. Μιλούν για δημοκρατία, ισότητα, δικαιοσύνη και διεκδικούν την ελευθερία στη σκέψη.

Ο Ρήγας επηρεασμένος από αυτές τις ιδέες τυπώνει στη Βιέννη, το 1797, τη «Χάρτα της Ελλάδος». Αυτός ο χάρτης περιλαμβάνει τις περιοχές νότια του Δούναβη, τα νησιά του Αιγαίου και το δυτικό τμήμα της Μικράς Ασίας. Σε αυτόν τον χάρτη ο Ρήγας αποτυπώνει ένα κράτος δημοκρατικό, όπου όλοι οι πολίτες θα είναι ελεύθεροι και ίσοι.

Οδηγία: Χρησιμοποιώντας μόνο τα σώματά σας θα φτιάξετε μία παγωμένη εικόνα όπου θα «αποτυπώνεται» η στιγμή που για πρώτη φορά κρατάτε έναν χάρτη, στο οποίο περιγράφεται ένα κράτος δημοκρατικό. Στην αρχή τα σώματά σας θα είναι ακίνητα και τα πρόσωπά σας αμίλητα.

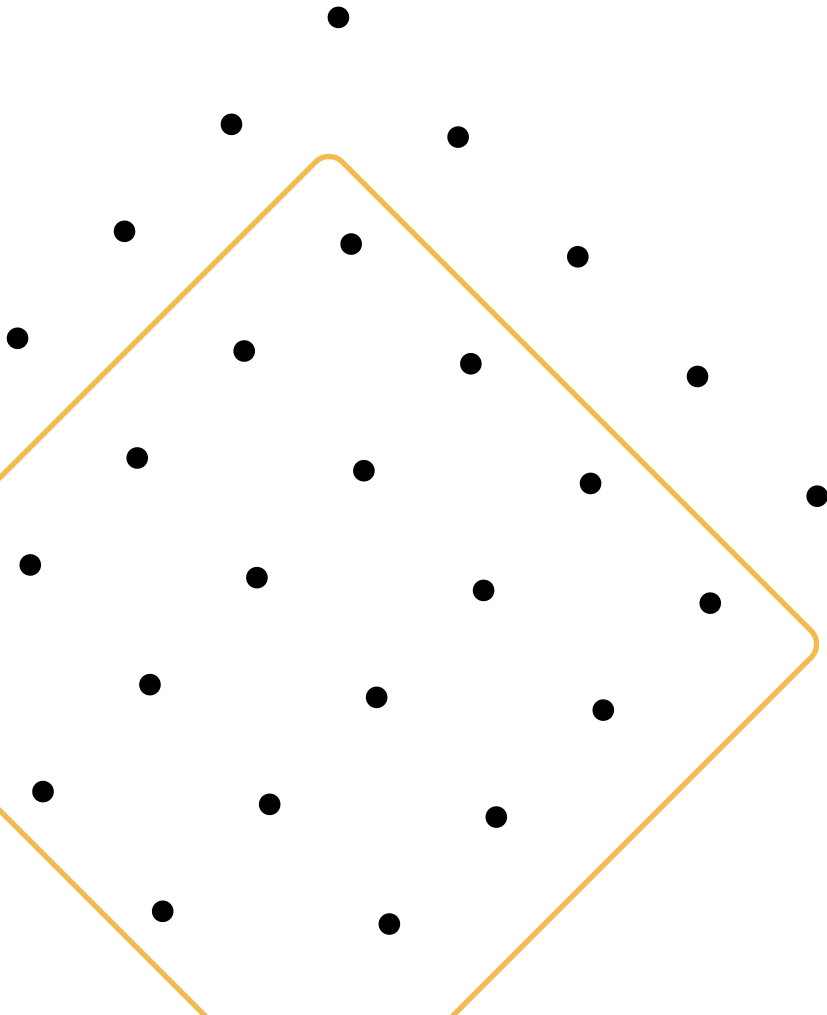
Με ένα παλαμάκι, η παγωμένη εικόνα, για λίγα λεπτά, θα «ζωντανέψει», για να φανούν οι αντιδράσεις σας, καθώς περιεργάζεστε αυτόν τον χάρτη, και στη συνέχεια θα «ξεναπαγώσει».

Σκεφτείτε, πώς άραγε θα αντιδρούσαν οι αυλικοί, ο σουλτάνος ή οι υπήκοοι των αυτοκρατοριών, εάν αυτός ο χάρτης έπεφτε στα χέρια τους;

Ερωτήματα που μπορούν να τεθούν μετά την παρουσίαση της τρίτης ομάδας: _____

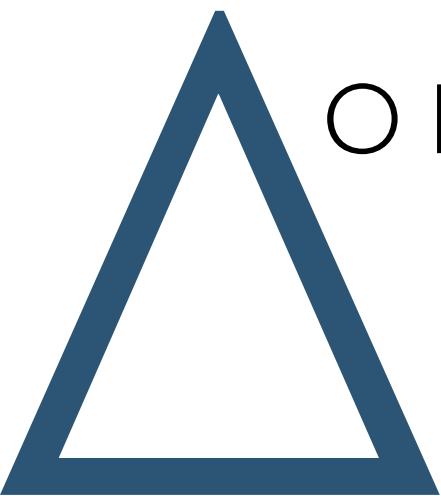
- Τι έβλεπαν σε αυτόν τον χάρτη οι υπήκοοι;
- Τι έβλεπαν σε αυτόν τον χάρτη αυτοί που μέχρι τότε εξουσίαζαν; Τι ήταν αυτό που τους έκανε να θέλουν να καταστρέψουν αυτόν τον χάρτη;

Σημείωση: Ο εκπαιδευτικός ορίζει τον χώρο, όπου οι μαθητές των τριών ομάδων θα παρουσιάσουν με σειρά τις τρεις διαφορετικές στιγμές από τον κόσμο του Ρήγα και επισημαίνει ότι:

- α) κάθε φορά που μία ομάδα θα παρουσιάζει μία στιγμή από τον κόσμο του Ρήγα, ο ίδιος θα μετράει αργά και δυνατά από το 1 έως το 3, προκειμένου οι μαθητές σε ρόλο να πάρουν τη θέση τους στον χώρο.
- β) στην αρχή θα είναι ακίνητοι και αμίλητοι.
- γ) με ένα παλαμάκι, που θα ακούγεται από τον ίδιο, η παγωμένη εικόνα, για λίγα λεπτά, θα «ζωντανεύει», για να φανούν οι αντιδράσεις και στη συνέχεια θα «ξαναπαγώνει».

Ο Ρήγας στο φρούριο Νεμπόισα

Δ. Ο Ρήγας στο φρούριο Νεμπόισα

Πριν ξεκινήσει η τελευταία εκπαιδευτική δράση, ο εκπαιδευτικός, χρησιμοποιώντας το power point, πληροφορεί τους μαθητές ότι ο Ρήγας, αφού ολοκλήρωσε το εκδοτικό του πρόγραμμα το 1797, έφυγε από τη Βιέννη για την Τεργέστη. Προτού αναχωρήσει, είχε στείλει στον Αντώνιο Κορωνιό, έμπορο και συνεργάτη του στην Τεργέστη, κιβώτια με επαναστατικά φυλλάδια και άλλα έργα του. Ο Κορωνιός όμως απουσίαζε και τα κιβώτια τα παρέλαβε ο συντάιρός του, Δημήτριος Οικονόμου, ο οποίος κατέδωσε τον Ρήγα στην αυστριακή αστυνομία ως επαναστάτη.

Όταν ο Ρήγας φτάνει στην Τεργέστη, συλλαμβάνεται από τις αυστριακές αρχές ενώ συγχρόνως συλλαμβάνονται στη Βιέννη και πολλοί συνεργάτες του. Στις 27 Απριλίου 1798, ο Ρήγας και οι επτά σύντροφοί του μεταφέρονται από τη Βιέννη στο Βελιγράδι. **(διαφάνεια: 13)** Φτάνουν εκεί, στις 9 Μαΐου, και παραδίνονται στον Οθωμανό διοικητή. Φυλακίζονται στο φρούριο Νεμπόισα.

Στη συνέχεια, με μια χαρτοταινία δημιουργούνται οι τέσσερις τοίχοι του κελιού και περιγράφεται από τον εκπαιδευτικό λεπτομερώς ο χώρος, στο οποίο κρατείται ο Ρήγας.

Το κελί είναι πολύ μικρό. Ο πρώτος τοίχος του κελιού ξεκινάει από εδώ και φτάνει ακριβώς μέχρι εδώ. Ο δεύτερος τοίχος ξεκινάει από εδώ και φτάνει ακριβώς μέχρι εδώ. Ο τρίτος τοίχος ξεκινάει από εδώ και φτάνει ακριβώς μέχρι εδώ. Και ο τέταρτος τοίχος ξεκινάει από εδώ και φτάνει ακριβώς μέχρι εδώ.

Μεταξύ των δύο τοίχων (θα πρέπει με τη χαρτοταινία να δημιουργηθεί ένα κενό ανάμεσα στους δύο τοίχους) υπάρχει μια βαριά σιδερένια πόρτα, που είναι πάντα κλειδωμένη. Το λιγοστό φως μπαίνει από έναν μικρό φεγγίτη.

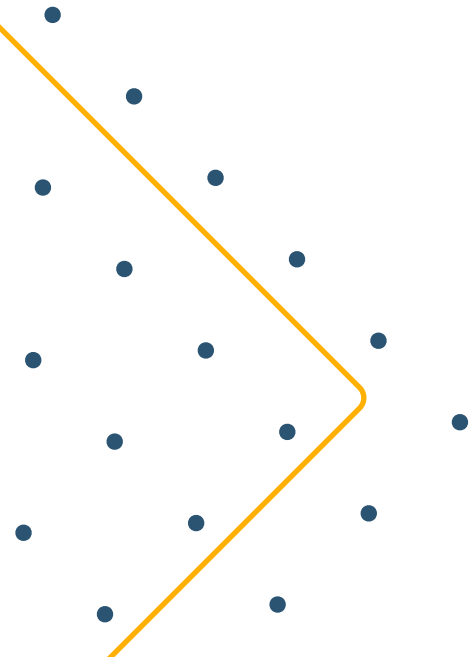
Δ1. Ο εκπαιδευτικός σε ρόλο

Ο εκπαιδευτικός ενημερώνει τους μαθητές ότι σε λίγο θα γίνει ο «Ρήγας». Τους ζητά να παρατηρήσουν πώς ο «Ρήγας» κινείται μέσα σε αυτόν τον χώρο, πού κοιτάει, τι μπορεί να αισθάνεται, τι μπορεί να σκέφτεται, τη στιγμή που γνωρίζει ότι σε λίγες ώρες δεν θα ζει, αφού κάποιοι αυθαίρετα θα τον εκτελέσουν.

Ο εκπαιδευτικός μπαίνει στο κελί, περπατά, κοιτά προς το φεγγίτη και κάποια στιγμή μένει ακίνητος για λίγα λεπτά. Στη συνέχεια βγαίνει από τον ρόλο και ρωτά τους μαθητές: «Εάν ο Ρήγας ήθελε να πει μία τελευταία φράση, ποια θα ήταν;»

Ο εκπαιδευτικός βγαίνει από τον ρόλο και οι μαθητές καλούνται να διατυπώσουν, σε α' ενικό πρόσωπο και σύντομα, σκέψεις, συναισθήματα που ενδεχομένως να είχε ο Ρήγας λίγο πριν εκτελεστεί από τους Οθωμανούς.

Εναλλακτική πρόταση: Ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει την ελαιογραφία του Χαράλαμπου Παχή, όπου ο Ρήγας αλυσοδεμένος βρίσκεται στο κελί. **(διαφάνεια: 7)**

Ε

Αναπλαισίωση

Ε. Αναπλαισίωση

Στο τέλος του προγράμματος αξίζει να σημειωθεί ότι η απολυταρχία και ο δεσποτισμός κατάφεραν να εξαφανίσουν τον επαναστάτη και δημοκράτη Ρήγα, όχι όμως και τις ιδέες του.

Οι φιλελεύθερες και ριζοσπαστικές του ιδέες προετοίμασαν το έδαφος για την Ελληνική Επανάσταση και την αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού. Το όραμά του για ένα ανεξάρτητο ελληνικό κράτος πραγματοποιήθηκε 32 χρόνια μετά τον θάνατό του.

Ο Ρήγας πλήρωσε για τις ιδέες και τη δράση του με την ίδια του τη ζωή. Λέγεται πως πεθαίνοντας είπε: «εγώ έσπαιρα, άλλοι έρχονται να θερίσουν». **(διαφάνεια: 14)**

Είναι ο προφήτης της Επανάστασης. Σπορέας ελευθερίας, δημοκρατίας, «το αγαθό παιδί της πατρίδας που βαστάει το σακουλάκι με τον σπόρο της λευτεριάς» (Μακρυγιάννης). «Είμεθα όλοι γεννήματα του Ρήγα» (Γ. Τερτσέτης).

